



31.8.1976

Kalevankatu 6 00100 HELSINKI 10

Puhelin 642 511

... Työeläkelaitoksille

INDEKSITARKISTUS JA VÄHIMMÄISTASON KOROTUKSET

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	1
2. MUUTOSTEN SOVELTAMISPIIRI	2
2.1. Indeksitarkistus	2
2.2. Eläkkeiden vähimmäismäärien korotus	2
2.3. Luopumiseläkelain muutos	2
3. INDEKSITARKISTUS JA ELÄKKEESEEN LISÄTTÄVÄN ENNAKON MÄÄRÄÄMINEN	2
3.1. Maksettavina olevat eläkkeet	2
3.2. Eläkepalkka ja työtulo	4
4. ELÄKKEEN VÄHIMMÄISTASON KOROTUS	5
4.1. TEL	6
4.2. LEL	7
4.3. MYEL ja YEL	9
4.4. Lapsikorotus ja osaeläkkeenä myönnettävä työkyvyttömyyseläke	11
5. YHTEENSOVITUS	11
5.1. Maksettavina olevat eläkkeet	11
5.2. Ennakkotarkistus	11
6. ELÄKEPÄÄTÖKSET	14
6.1. Maksettavina olevat eläkkeet	14
6.2. Uudet eläkkeet	15
7. VASTUUNJAKO, LISÄEDUT JA TIETOLIIKENNE	15

LIITE

1. JOHDANTO

Tasavallan Presidentti vahvisti heinäkuun 29. päivänä 1976 lait työntekijäin eläkelain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Eläketurvakeskus on lähettänyt lakitekstit eläkelaitoksille yleiskirjeen n:o 23/76 liitteenä.

Lainmuutoksen mukaan TEL-indeksi vahvistetaan vuoden 1977 alusta lukien palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten keskiarvon perusteella edellisen vuoden kolmannen vuosineljänneksen ollessa vertailukohteena. Lainmuutoksen taustana on vuoden 1974 tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyvä sosiaalipoliittinen sopimus, jossa sopimuspuolet hyväksyivät eläkeindeksi-uudistuksen tavoitteet määrittelevän kannanoton.

Aikaisemman vuodenvaihteen tarkistuksen lisäksi toimitetaan uusien säännösten mukaan vuosittain heinäkuun alussa ennakkotarkistus, jolloin eläkkeisiin suoritetaan ennakkona kaksi viidesosaa seuraavan vuoden vaihteen arvioidusta indeksitarkistuksen määrästä. Tämä lainmuutos johtaa indeksitarkistuksen painottumiseen nykyistä etukäteisemmäksi.

Indeksimuutoksen yhteydessä on muutettu vähimmäiseläkkeitä koskevia säännöksiä siten, että vähimmäismääriä korotetaan vuosina 1977, 1979 ja 1982 ensin kahdella prosenttiyksiköllä ja kahdella jälkimmäisellä kerralla yhdellä prosenttiyksiköllä.

Indeksimuutos koskee myös valtion eläkelain ja kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain mukaisia eläkkeitä. TEL-indeksiä sovelletaan niin ikään tapaturmavakuutuslain, liikennevakuutuslain ja sotilasvammalain mukaisissa eläkkeissä.

Kansaneläkkeiden alenemisen estämiseksi lainmuutoksen johdosta on näitä muutoksia koskevassa hallituksen esityksessä luvattu annettavaksi suojasäännös.

Valtion eläkelain 10 §:n 1 momenttia on muutettu siten, että perusturvan mukaiset vapaakirjaeläkkeet määräytyvät 2 %:n karttumiskertoimen mukaan. Vastaava muutos on tehty myös valtion perhe-eläkelakiin.

2. MUUTOSTEN SOVELTAMISPIIRI

2.1. Indeksitarkistus

Tammikuun alussa indeksitarkistus suoritetaan kuten aikaisemminkin, kuitenkin uusien säännösten perusteella laskettavan indeksipisteluvun mukaisesti. Sitä vastoin vuoden puolella välissä tapahtuva ennakkolinen tarkistus koskee vain eläkkeitä. Eläkepalkkaan ja työtuloon ei ennakkotarkistuksella ole vaikutusta, joskin suoritettaessa loppuvuodesta yhteensovitusta on yhteensovitusrajaa määrättäessä ennakkotarkistus otettava huomioon.

2.2. Eläkkeiden vähimmäismäärien korotus

Vähimmäiseläkkeiden korotukset seuraavat 1.7.1975 voimaan tulleen lain kahtiajakoa. Eläketapahtuman sattumishetki ratkaisee vähimmäiseläkeprosentin. Mikäli eläketapahtuma on sattunut ennen 1.7.1975, vähimmäiseläkkeen lähtötaso on 25 prosenttia. Jos taas eläketapahtuma on sattunut 1.7.1975 tai sen jälkeen, vähimmäiseläkkeen lähtötaso on 33 prosenttia. Eläketapahtuman ajankohdan määrittämisestä on ohjeet yleiskirjeessä n:o 7/75.

Vähimmäiseläkkeitä korotetaan kolmena vuonna: 1977, 1979 ja 1982. Joka kerta on erikseen selvitettävä korotettavat eläkkeet. Mikäli yhteensovitus on alentanut eläkkeen määrää, vähimmäiseläkkeiden korotus ei vaikuta maksettavan eläkkeen suuruuteen. Lapsikorotus ja osaeläkkeenä myönnettävä työkyvyttömyyseläke määräytyvät aikaisempien säännösten mukaan.

2.3. Luopumiseläkelain muutos

Luopumiseläkelain mukaiset markkamäärät tarkistetaan vuoden 1977 alusta lukien TEL-indeksien mukaan, mikäli luopuminen tapahtuu tai ehdollinen päätös annetaan lainmuutoksen voimaan tultua. Sanotusta ajankohdasta lähtien tarkistetaan myös luopumiseläkkeen määrä elinkustannusindeksien sijasta TEL-indeksien mukaisesti kaksi kertaa vuodessa.

3. INDEKSITARKISTUS JA ELÄKKEESEEN LISÄTTÄVÄN ENNAKON MÄÄRÄÄMINEN

3.1. Maksettavina olevat eläkkeet

Vuoden vaihteessa tehtävä TEL 9 §:n 1 momentin mukainen indeksitarkistus tapahtuu aikaisempaa käytäntöä vastaten. Lainmuutoksen mukaan TEL 9 §:n 2 momentin pe-

rusteella suoritetaan kalenterivuositain niihin eläkkeisiin, joita maksetaan kesäkuun jälkeiseltä ajalta, ennakkona kaksi viidesosaa siitä korotuksesta, joka arvion mukaan aiheutuu seuraavan vuoden palkkaindeksiluvun muutoksesta.

Vuodesta 1977 alkaen tarkistetaan maksettavia eläkkeitä siis kaksi kertaa vuodessa: tammikuun ensimmäisenä ja heinäkuun ensimmäisenä päivänä. Näitä tarkistuksia varten vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö joka kalenterivuodeksi palkkaindeksiluvun sekä kunakin vuonna edellä sanotun ennakon perusteen. Palkkaindeksiluku ja ennakon peruste julkaistaan viimeistään puolitoista kuukautta ennen niiden soveltamista.

Palkkaindeksiluku vahvistetaan pistelukuna kuten aikaisemminkin. Ennakon peruste vahvistetaan sen sijaan murtolukuna (esimerkiksi 20/530, missä luku 20 vastaa kahta viidesosaa ennakoidusta indeksipisteluvun noususta ja luku 530 kalenterivuoden TEL-indeksin pistelukua). Itse ennako saadaan maksettavasta eläkkeestä kertomalla se ennakon perusteella.

Koska seuraavat esimerkit käsittelevät vuoden 1976 jälkeisiä eläkkeen tarkistuksia, on esimerkeissä käytetty seuraavia teoreettisia pistelukuarvoja:

	TEL-indeksi	TEL 9 §:n 2 momentin mukaisen ennakon peruste
1977	530	20/530
1978	583	

Esimerkit on tarkoitettu ainoastaan havainnollistamaan tehtyjä lainmuutoksia, mistä johtuen mm. korotukset on yksinkertaisuuden vuoksi laskettu käyttämällä eläkkeiden alkuperäisiä määriä. Laskutekniikka saattaa vaihdella eläkelaitoksesta ja noudatetusta käytännöstä riippuen.

Esimerkki 1. Vuonna 1940 syntyneelle työntekijälle on myönnetty TEL-työkyvyttömyyseläke vuonna 1971 määrältään 582,24 mk/kk (ind. 216).

Eläke 1.1.1977:

Vuonna 1977 tammi-kesäkuussa maksettava eläke saadaan sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen (n:o 669/76) 2 §:n mukaisesti

31.8.1976

4

$$\frac{530}{216} \times 582,24 = 1\,428,64 \text{ mk/kk.}$$

Eläke 1.7.1977:

Heinäkuun alusta lukien saa työntekijä ennakkona vuoden 1978 eläkkeestä

$$\frac{20}{530} \times 1\,428,64 = 53,91 \text{ mk/kk eli}$$

heinäkuusta joulukuuhun kuukausieläke on 1 482,55 mk/kk.

Vuoden 1977 kesäkuun jälkeisen eläkkeen määrä 1 482,55 saadaan myös seuraavasti. Lasketaan ennakon perusteessa olevat pisteluvut 20 ja 530 yhteen ja kerrotaan alkuvuoden eläkkeen määrä näin saadun pisteluvun 550 ja vuoden 1977 pisteluvun 530 suhteella:

$$\frac{(530 + 20)}{530} \times 1\,428,64 = 1\,482,55 \text{ mk/kk.}$$

Eläke 1.1.1978:

Vuonna 1978 tammi-kesäkuussa maksettavan eläkkeen määräksi saadaan

$$\frac{583}{216} \times 582,24 = 1\,571,51 \text{ mk/kk.}$$

3.2. Eläkepalkka ja työtulo

Eläkepalkkaa tai eläkkeen perusteena olevaa työtuloa määrättäessä suoritetaan TEL 9 §:n 1 momentin mukainen tarkistus kuten aikaisemminkin. Siinäkin tapauksessa, että eläke alkaa vuoden jälkipuoliskolla, eläkepalkkaa tai eläkkeen perusteena olevaa työtuloa määrättäessä ei ansioihin ennakkotarkistusta tehdä. Ennakkotarkistus tehdään vasta itse eläkkeeseen.

Yrittäjävakuutusmaksut perustuvat niin ikään vahvistettuun työtuloon, joka on saatettu asianomaisen vuoden indeksitasoon. Ennakkotarkistus ei siis koske vakuutusmaksuperustetta.

Ainoa poikkeus, missä ennakkotarkistus tehdään palkkaan tai työtuloon, on eläkkeiden yhteensovitus. Tästä tarkemmin kohdassa 5.

Esimerkki 2. Työntekijä, joka on syntynyt 3.6.1927, on ollut TEL-työsuhteessa 15.8.1965-15.7.1977, jolloin hän siirtyi työkyvyttömyyseläkkeelle. Ansiot neljältä viimeiseltä vuodelta ovat seuraavat:

Vuosi	Ansiot	Ind.tark. 530 (-77)	Aika pv	Keskim.kk- ansiot
1974	19 000	31 968,25	360	2 664,02
1975	20 500	28 368,15	360	2 364,01
1976	23 000	26 385,28	360	2 198,77
1977	15 800	15 800,00	195	2 430,77

Suurimmat kuukausiansiot ovat vuosilta 1974 ja 1977, joten eläkepalkaksi saadaan

$$30 \times \frac{31\,968,25 + 15\,800,00}{360 + 195} = 2\,582,07 \text{ mk/kk}$$

Eläkkeeseen oikeuttava aika
15.8.1965 - 3.6.1992 = 321 kk.

Työkyvyttömyyseläke vuoden 1977 indeksissä on

$$\frac{321}{800} \times 2\,582,07 = 1\,036,06 \text{ mk/kk.}$$

Koska eläke alkaa 1.8.1977, on tähän liisättävä vielä ennakkokorotus eli

$$1\,036,06 + \frac{20}{530} \times 1\,036,06 = 1\,075,16 \text{ mk/kk.}$$

Eläke 1.8.1977 alkaen 1 075,16 mk/kk.

Yhteensovitus on kohdassa 5.

4. ELÄKKEEN VÄHIMMÄISTASON KOROTUS

Vuosina 1977-1982 korotetaan eläkkeiden vähimmäistason. Vuonna 1977 korottuu vähimmäistaso kaksi prosenttiyksikköä ja vuosina 1979 ja 1982 yhden prosenttiyksikön kumpanakin vuonna.

Jos eläketapahtuma on sattunut ennen 1.7.1975, on eläkkeen vähimmäistaso 27 prosenttia vuodesta 1977

alkaen, 28 prosenttia vuodesta 1979 alkaen ja 29 prosenttia vuodesta 1982 alkaen eläkkeen perusteena olevasta palkasta tai työtulosta, mikäli eläkkeeseen oikeuttavaksi on luettava aika lain voimaantulosta 65 vuoden ikään.

Jos eläketapahtuma on sattunut 1.7.1975 tai sen jälkeen, on eläkkeen vähimmäistaso 35 prosenttia vuodesta 1977 alkaen, 36 prosenttia vuodesta 1979 alkaen ja 37 prosenttia vuodesta 1982 alkaen eläkkeen perusteena olevasta palkasta tai työtulosta.

Jos eläkkeeseen oikeuttavaksi ei ole luettava koko aikaa lain voimaantulosta 65 vuoden ikään, on eläke suhteessa aikaan pienempi.

Eläketapahtuman ajankohdalla tarkoitetaan tässä samaa kuin 1.7.1975 tapahtuneen tasokorotuksen yhteydessä (ohjeet yleiskirjeessä n:o 7/75).

4.1. TEL

Eläketapahtuma sattunut ennen 1.7.1975

Jos eläketapahtuma on sattunut ennen 1.7.1975 ja eläkkeensaaja on syntynyt ennen 1.7.1924 (aikaisemmin tämä päivämäärä oli 1.7.1922 ja vähimmäistaso 25 prosenttia), eläke kuuluu 1.1.1977 alkaen vähimmäissäännösten piiriin ja vähimmäistaso on tällöin 27 prosenttia. Vastaavasti, jos eläkkeensaaja on syntynyt ennen 1.7.1925, kuuluu eläke 1.1.1979 alkaen vähimmäissäännösten piiriin ja eläkkeen vähimmäistaso on 28 prosenttia. Eläkkeen vähimmäistaso 1.1.1982 alkaen on 29 prosenttia ja vähimmäissäännöstö koskee tällöin ennen 1.7.1926 syntyneitä.

Esimerkki 1. Työntekijä on syntynyt 3.8.1922. Hän on ollut TEL-työsuhteessa 15.2.1959 - 24.4.1975, jolloin hän tuli työkyvyttömäksi. Eläkepalkka on 2 200 mk/kk (ind. 383).

Eläke 1.5.1975 lukien määräytyy TEL 5 §:n 1 momentin mukaan:

Eläkkeeseen oikeuttava aika
15.2.1959 - 3.8.1987 = 321 kk.

Eläke 1.5.1975:

$\frac{321}{1200} \times 2\ 200 = 588,50$ mk/kk.

Eläke 1.7.1975:

Eläkkeeseen ei tullut korotusta, koska eläkkeensaaja on syntynyt 1.7.1922 jälkeen.

Eläke 1.1.1977:

TEL 5 §:n 1 momentin mukaan laskettuna

$$\frac{530}{383} \times 588,50 = 814,37 \text{ mk/kk}$$

TEL 5 a §:n mukaan laskettuna

$$\frac{27}{100} \times 2\ 200 = 594,00 \text{ mk/kk}$$

Indeksitarkistus:

$$\frac{530}{383} \times 594,00 = 821,98 \text{ mk/kk}$$

Koska eläke on 5 a §:n mukaan laskettuna suurempi, eläke on 1.1.1977 alkaen 821,98 mk/kk.

Eläketapahtuma sattunut 1.7.1975 tai sen jälkeen

Jos eläketapahtuma on sattunut 1.7.1975 tai sen jälkeen ja eläkkeensaaja on syntynyt ennen 1.11.1920 (aikaisemmin tämä päivämäärä oli 1.7.1919 ja vähimmäistaso 33 prosenttia), eläke kuuluu 1.1.1977 alkaen vähimmäissäännösten piiriin ja vähimmäistaso on tällöin 35 prosenttia. Vastaavasti, jos eläkkeensaaja on syntynyt ennen 1.7.1921, kuuluu eläke 1.1.1979 alkaen vähimmäissäännösten piiriin ja eläkkeen vähimmäistaso on tällöin 36 prosenttia. Eläkkeen vähimmäistaso 1.1.1982 alkaen on 37 prosenttia ja vähimmäissäännöstö koskee tällöin ennen 1.3.1922 syntyneitä.

4.2. LEL

Eläketapahtuma sattunut ennen 1.7.1975

Jos eläketapahtuma on sattunut ennen 1.7.1975 ja eläkkeensaaja on syntynyt ennen 1.7.1926, korotetaan eläkettä vuonna 1977 siten, että LEL 5 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 29. päivänä joulukuuta 1972 annetussa laissa (935/72), syntymävuosirajana pidetään vuoden 1919 asemesta vuotta 1926 ja TEL 5 a §:ssä säädettyjen prosenttilukujen asemesta käytetään prosenttilukua 27. Vuonna 1979 eläkettä korotetaan vastaavasti siten, että edellä olevan prosenttiluvun 27

asemesta käytetään prosenttilukua 28 ja vuonna 1982 eläkettä korotetaan siten, että edellä mainitun prosenttiluvun 27 asemesta käytetään prosenttilukua 29.

Ensi vuoden alussa tapahtuva vähimmäiseläkkeiden korottaminen 27 prosenttiin koskee ainoastaan niitä työntekijöitä, jotka ovat syntyneet ennen 1.7.1924, sillä tämän jälkeen syntyneillä työntekijöillä on eläke yli 27 prosenttia palkasta. Vastaavasti vuonna 1979 tapahtuva korotus koskee ainoastaan ennen 1.7.1925 syntyneitä, sillä tämän jälkeen syntyneillä työntekijöillä on eläke yli 28 prosenttia palkasta.

Lisäksi on otettava huomioon 1.1.1969 voimaantulleeseen lainmuutoksen voimaantulosäännöksen 3 ja 4 momentti (20.12.1968/691). Sen mukaan ennen vuotta 1904 syntyneen LEL-työntekijän eläkkeeseen sovelletaan edellä mainittua lainmuutosta edeltäneitä säännöksiä, mikäli eläke siten muodostuu suuremmaksi.

Eläketapahtuma sattunut 1.7.1975 tai sen jälkeen

Jos eläketapahtuma on sattunut 1.7.1975 tai sen jälkeen ja eläkkeensaaja on syntynyt ennen 1.3.1922 (aikaisemmin tämä päivämäärä oli 1.7.1919), lasketaan LEL 5 §:n 1 momentin mukainen korotuskerroin siten, että luku 264 jaetaan niiden kuukausien lukumäärällä, jotka sisältyvät aikaan heinäkuun alusta 1962 sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 65 vuotta. Vuonna 1977 luvun 264 asemesta käytetään lukua 280, vuonna 1979 lukua 288 ja vuonna 1982 lukua 296. (Lukujen 264, 280, 288 ja 296 määräytyminen selostetaan tarkemmin liitteessä s. 2).

Edellä oleva 1.1.1977 tapahtuva eläkkeen LEL 5 §:n 1 momentin mukainen korotus koskee ennen 1.11.1920 syntyneitä. Vuoden 1979 alussa tapahtuva korotus koskee ennen 1.7.1921 syntyneitä ja vuoden 1982 alussa tapahtuva korotus ennen 1.3.1922 syntyneitä.

Esimerkki 2. Työntekijä on syntynyt 13.6.1920. Hän on työskennellyt LEL-alalla ja siirtynyt työkyvyttömyyseläkkeelle kesäkuussa 1976, jolloin LEL-eläke on 516,59 mk/kk (ind. 462).

Aika lain voimaantulosta eläkeiän täyttämiskuukauden loppuun:

1.7.1962 - 30.6.1985 = 276 kk

Eläke 1.1.1977:

$\frac{530}{462} \times \frac{280}{276} \times 516,59 = 601,21 \text{ mk/kk.}$

4.3. MYEL ja YEL

Yrittäjien eläkelakeihin on tehty vastaavat eläkkeiden vähimmäistasoa koskevat muutokset kuin TEL:ssä ja LEL:ssä.

Eläketapahtuma sattunut ennen 1.7.1975

Jos eläketapahtuma on sattunut ennen 1.7.1975 ja yrittäjä on syntynyt ennen 1.1.1932 (aikaisemmin tämä päivämäärä oli 1.1.1930 ja vähimmäistaso 25 prosenttia), on eläkkeen vähimmäistaso MYEL 22 §:n 5 momentin ja YEL 19 §:n 5 momentin mukaan 27 prosenttia alkaen 1.1.1977. Vuoden 1979 alusta vähimmäistaso on 28 prosenttia ja se koskee yrittäjää, joka on syntynyt ennen 1.1.1933 ja vuoden 1982 alusta vähimmäistaso on 29 prosenttia, jos yrittäjä on syntynyt ennen 1.1.1934.

Edellä oleva koskee YEL:n mukaista eläkkeen perusteena olevaa työtuloa 20 000 markan (ind. 197) rajaan saakka. 20 000 markkaa ylittävältä työtulon osalta eläkettä karttuu 1/11 prosenttia jokaiselta täydeltä eläkkeeseen oikeuttavalta kuukaudelta laskettaessa eläkettä YEL 19 §:n 5 momentin mukaan.

Yllä olevasta poiketen, mikäli ennen 1.1.1934 syntyneen yrittäjän eläkkeen perusteena oleva työtulo on yli 20 000 markkaa (ind. 197), on eläkkeen määrä laskettava 1.1.1977-31.12.1981 välisenä aikana sekä YEL 5 §:n 1 momentin että YEL 19 §:n 5 momentin mukaan.

Eläketapahtuma sattunut 1.7.1975 tai sen jälkeen

Jos eläketapahtuma on sattunut 1.7.1975 tai sen jälkeen ja eläkkeensaaja on syntynyt ennen 1.5.1928 (aikaisemmin tämä päivämäärä oli 1.1.1927 ja vähimmäistaso 33 prosenttia), on eläkkeen vähimmäistaso 35 prosenttia alkaen 1.1.1977. Vuoden 1979 alusta on vähimmäistaso 36 prosenttia ja se koskee yrittäjää, joka on syntynyt ennen 1.1.1929. Vuoden 1982 alusta vähimmäistaso on 37 prosenttia ja se koskee ennen 1.9.1929 syntyntä yrittäjää.

Myös näitä prosenttilukuja koskee edellä mainittu YEL-eläkkeen perusteena olevan 20 000 markan vuotuisen työtulon raja (ind. 197) ja sen ylittävältä osalta eläkettä karttuu 1/8 prosenttia jokaiselta täydeltä eläkkeeseen oikeuttavalta kuukaudelta.

Esimerkki 3. Yrittäjä on syntynyt 14.11.1928 ja hän on toiminut yrittäjänä lain voimaantuloista työkyvyttömäksi tuloonsa 21.2.1977 asti. Eläkkeen perusteena oleva työtulo on 54 000 mk/v (ind. 530).

Eläkkeeseen oikeuttava aika:
1.1.1970 - 14.11.1993 = 286 kk

Eläke 1.3.1977:

Yrittäjä on syntynyt jälkeen 1.5.1928 ja eläketapahtuma sattunut 21.2.1977, joten eläke ei kuulu vielä vuonna 1977 vähimmäissäännön piiriin. Eläke lasketaan siis YEL 5 S:n 1 momentin mukaan:

$$\frac{286}{800} \times 54\,000 = 19\,305 \text{ mk/v}$$

$$= 1\,608,75 \text{ mk/kk}$$

Eläke 1.1.1979 (oletettu ind. 670)

Vuoden 1979 alusta kuuluu ennen 1.1.1929 syntynyt yrittäjä vähimmäissäännön piiriin, joten eläke lasketaan YEL 19 S:n 5 momentin mukaan:

$$\frac{36}{100} \times \frac{670}{197} \times 20\,000$$

$$+ \frac{286}{800} \times \left(\frac{670}{530} \times 54\,000 - \frac{670}{197} \times 20\,000 \right)$$

$$= 24\,574,49 \text{ mk/v}$$

$$= 2\,047,87 \text{ mk/kk}$$

4.4. Lapsikorotus ja osaeläkkeenä myönnettävä työkyvyttömyyseläke

Lapsikorotus määräytyy entisten säännösten perusteella.

Osaeläkkeenä myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen laskusäännöt säilyvät niin ikään entisellään.

Ennen 1.7.1975 sattuneeseen eläketapahtumaan perustuva osaeläke ei siis korotu vähimmäistason korotuksen yhteydessä. Jos tällainen eläke myöhemmin muuttuu täydeksi eläkkeeksi, otetaan eläkkeen määrää laskettaessa tapahtuneet vähimmäistason korotukset huomioon.

Jos eläketapahtuma on sattunut 1.7.1975 tai sen jälkeen ja työntekijä on syntynyt ennen 1.3.1922 tai yrittäjä on syntynyt ennen 1.9.1929, korottuu osaeläkkeenä myönnetty työkyvyttömyyseläke samassa suhteessa kuin vastaava täysi työkyvyttömyyseläke.

5. YHTEENSOVITUS

5.1. Maksettavina olevat eläkkeet

Vähimmäiseläkkeiden usia säännöksiä sovelletaan myös niihin eläkkeisiin, jotka ovat alkaneet ennen muutosten voimaantuloa, mikäli eläkettä korotushetkellä muutoinkin olisi maksettava. Lainmuutosten voimaantulosäännöksissä on nimenomainen maininta, että korotuksen johdosta ei toimiteta eläkkeiden yhteensovitusta uudelleen. Eläkkeeseen, johon TEL 8 §:n mukainen yhteensovitus ei ole vaikuttanut, suoritetaan siis korotus tutkimatta sitä, ylittyykö yhteensovitusraja. Jos yhteensovitus on jo aikaisemmin vaikuttanut alentavasti eläkkeeseen, niin eläkkeen maksettava määrä ei vähimmäistason korotuksen johdosta nouse. Mikäli tällainen eläke myöhemmin yhteensovitetaan uudelleen, käytetään eläkkeen korotettua määrää.

5.2. Ennakkotarkistus

Jos eläkettä myönnettäessä tai eläkkeiden yhteensovitusta uudelleen toimitettaessa maksettavaan eläkkeeseen tulee suoritettavaksi ennakkokorotus, niin eläkettä yhteensovitettaessa käytettävään yhteensovitusperusteeseen sekä TEL 8 §:n 2 momentissa mainittuun markkamäärään 586 (ind. 142) on tehtävä vastaava korotus.

Esimerkki 1. Kohdassa 3 olleen esimerkin 2 yhteensovitus

Yhteensovitus 1.8.1977:

Yhteensovitusperuste

$$= 2\,582,07 + \frac{20}{530} \times 2\,582,07$$

$$= 2\,679,51 \text{ mk/kk.}$$

TEL 8 §:n 2 momentin markkamäärä:

$$\frac{530}{142} \times (586 + \frac{20}{530} \times 586) = 2\,269,72 \text{ mk/kk.}$$

Yhteensovituksessa käytetään vähennyksenä 6 % yhteensovitusperusteen ja 2 269,72 markan (ind. 530) erotuksesta, koska tämä määrä on pienempi kuin kansaneläkkeen perusosa.

Yhteensovitusraja

$$= 60 \% \times 2\,679,51$$

$$- 6 \% \times (2\,679,51 - 2\,269,72)$$

$$= 1\,607,71 - 24,59$$

$$= 1\,583,12 \text{ mk/kk}$$

Työkyvyttömyyseläke oli 1 075,16 mk/kk, joten ei vähennystä.

Eläke 1.8.1977 alkaen 1 075,16 mk/kk.

Esimerkki 2. Työntekijä on syntynyt 20.7.1912. Hän on ollut TEL-työsuhteessa 1.8.1972 - 20.7.1977, jolloin hän jäi vanhuuseläkkeelle. Eläkepalkka on 2 500 mk/kk (ind. 530), josta TEL-vanhuuseläkkeeksi ilman ennakkorotusta saadaan TEL 5 a §:n mukaan laskettuna 286,81 mk/kk. Lisäksi hän on saanut 1.8.1972 alkaen VEL:n mukaista vanhuuseläkettä, jonka VEL 10 §:n 1 momentin mukainen suuruus on 1.1.1977 alkaen 880 mk/kk (ind. 530) ja eläkepalkka 2 200 mk/kk (ind. 530).

TEL- ja VEL 10 §:n 1 mom:n eläke 1.8.1977

VEL:n mukaiseen eläkkeeseen tehtävä ennakkokorotus:

$$\frac{20}{530} \times 880 = 33,21 \text{ mk/kk}$$

Korotettu VEL-eläke:

$$880 + 33,21 = 913,21 \text{ mk/kk}$$

TEL-eläkkeeseen tehtävä ennakkokorotus:

$$\frac{20}{530} \times 286,81 = 10,82 \text{ mk/kk}$$

Korotettu TEL-eläke:

$$286,81 + 10,82 = 297,63 \text{ mk/kk.}$$

TEL + VEL 1.8.1977:

$$297,63 + 913,21 = 1\,210,84 \text{ mk/kk.}$$

Yhteensovitus 1.8.1977:

Koska työntekijä TEL-työsuhteessa ollessaan oli samanaikaisesti saanut VEL:n mukaista vanhuuseläkettä yli kolmen vuoden ajan, yhteensovitusperustetta määrättäessä on TEL-eläkepalkkaan ennakkokorotuksen lisäksi lisättävä TEL 8 §:n 3 momentin mukaan 10/6 VEL 10 §:n 1 momentin mukaisesta vanhuuseläkkeestä.

Yhteensovitusperuste

$$\begin{aligned} &= 2\,500 + \frac{20}{530} \times 2\,500 + \frac{10}{6} \times \\ &\quad (880 + \frac{20}{530} \times 880) = 4\,116,35 \text{ mk/kk.} \end{aligned}$$

TEL 8 §:n 2 momentin markkamäärä

$$= \frac{530}{142} \times (586 + \frac{20}{530} \times 586)$$

$$= 2\,269,72 \text{ mk/kk.}$$

Yhteensovituksessa käytetään vähennyksenä 6 % yhteensovitusperusteen ja 2 269,72 markan (ind. 530) erotuksesta, koska tämä määrä on pienempi kuin kansaneläkkeen perusosa.

Yhteensovitusraja

= 60 % x 4 116,35

- 6 % x (4 116,35 - 2 269,72)

= 2 469,81 - 110,80

= 2 359,01 mk/kk.

Yhteensovitus ei aiheuta vähennystä eläkkeen määrään.

6. ELÄKEPÄÄTÖKSET

Lainmuutos koskee sekä jo maksettavina olevia eläkkeitä että vastaisuudessa myönnettäviä eläkkeitä.

6.1. Maksettavina olevat eläkkeet

Eläkelaitosten on vähimmäistason korotuksen vuoksi tarkistettava myöntämänsä, edelleen maksettavina olevat eläkkeet. Mikäli eläkkeen määrä muuttuu vähimmäistason korotuksen vuoksi, on siitä ilmoitettava eläkkeensaajalle. Erityistä lomaketta ei ilmoittamista varten tarvitse laatia, mutta ilmoituksen on kuitenkin oltava kirjallinen. Eräs mahdollisuus on tehdä tämä ilmoitus siinä yhteydessä, kun eläkelaitos lähettää eläkkeensaajalle todistuksen eläkkeestä suoritetusta ennakonpidätyksestä, jos tämä todistus lähetetään ennen vuoden vaihdetta.

Ilmoitukseen on merkittävä eläkkeen korottamisen syy ja uusi eläkkeen määrä sekä, mistä alkaen korotettu eläke maksetaan. Siinä on myös mainittava, että eläkkeensaajalle annetaan korotuksesta hänen niin vaatiessa muutoksenhakuosoituksella varustettu päätös.

Informaation kannalta olisi hyvä lähettää ilmoitus myös niille vähimmäistasokorotuksen ikäryhmien piiriin kuulle eläkkeensaajille, joiden eläkkeen määrään lainmuutos ei aiheuta korotusta. Ilmoituksessa mainittaisiin syy siihen, miksi eläkettä ei koroteta. Aikaisemman tasokorotuksen yhteydessä on nimittäin huomattu ilmenneen epätietoisuutta juuri mainittujen eläkkeensaajien keskuudessa.

Mikäli eläkelaitos ei ehdi antaa Eläketurvakeskukselle eläketapahtumailmoitusta työkyvyttömyyseläkkeeseen suoritetusta korotuksesta yleiskirjeessä n:o 20/76 mainittujen aikarajojen puitteissa, on eläkelaitoksen syytä antaa varsinainen eläkepäätös. Tällöin saattaa nimittäin tulla maksettavaksi takautuvia korotuseriä, jotka on TEL 4 §:n 3 momentin nojalla pidätettävä sen selvittämiseksi, onko samalta ajalta maksettu saman työkyvyttömyyden perusteella sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa.

Jos eläkelaitos kuitenkin katsoo tarpeelliseksi, se voi edellä olevan estämättä antaa kaikista korotustapauksista eläkepäätöksen muutoksenhakuosoituksineen.

6.2. Uudet eläkkeet

Kun eläkelaitos myöntää sellaiselle hakijalle uuden eläkkeen, joka kuuluu vähimmäiseläkesäännösten piiriin, eläkepäätöksessä viitataan asianomaiseen lainkohtaan ja voidaan myös todeta tulossa olevat vähimmäistason korotukset. Tämän jälkeen eläkelaitoksen on aiheellista korotusajankohtina ilmoittaa eläkkeensaajalle korotuksista.

Uusissa eläkepäätöksissä tulee myös mainita, että 1.1.1977 alkaen tarkistetaan eläkkeitä kaksi kertaa vuodessa. Vuoden alussa suoritetaan maksettaviin eläkkeisiin indeksitarkistus ja heinäkuun alussa eläkkeisiin lisätään ennakon määrä.

Eläketurvakeskus lähettää myöhemmin eläkelaitoksille uusia eläkkeitä varten päätösmallilomakkeet, joissa on lainmuutos otettu huomioon.

7. VASTUUNJAKO, LISÄEDUT JA TIETOLIIKENNE

Lainmuutos ei aiheuta muutoksia vastuunjakoperusteisiin. Maksettavien eläkkeiden vähimmäistason korotukset kustannetaan samoin kuin indeksikorotukset vastaviin eläkkeisiin.

Lainmuutoksen jälkeen alkavien eläkkeiden omavastuuosa määrätään samojen periaatteiden mukaan kuin aikaisemminkin. Esimerkiksi TEL- ja LEL-työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeen omavastuuosa määräytyy edelleenkin ensimmäisen kuukausieläkkeen perusteella, jolloin vuoden loppupuolella alkavan eläkkeen omavastuuosa sisältää myös eläkkeeseen maksettavan ennakon.

Rekisteröimiskelpoisten lisätujen karttaan lainmuutos ei aiheuta muutoksia. Erityisesti huomattakoon, ettei rekisteröidyn lisäeläkkeen ansaittua osaa voida pienentää. Rekisteröityjen lisäeläkkeiden indeksi- ja ennakkotarkistukset tapahtuvat peruseläkkeitä vastaavasti.

Työnantajan eläkevakuutuksen erityisten vakuutusehtojen (29.7.1974) 5 §:n 2 momentin mukaan eläkettä myönnettäessä ja sen suuruutta määrättäessä ei sovelleta TEL:ssä vakuutus sopimuksen solmimisen jälkeen tapahtuneita muutoksia, joten näitä eläkkeitä ei vähimmäistason korotus koske.

Eläkkeiden vähimmäistason korotusta koskevat tietoliikenneohjeet ovat yleiskirjeessä n:o 20/76. Ennakkotarkistukseen liittyvästä tietoliikenteestä annetaan eläkelaitoksille ohjeet myöhemmin.

ELÄKETURVAKESKUS

Antti Kumpulainen
Antti Kumpulainen *Antti Kumpulainen*

31.8.1976

1

VÄHIMMÄISSÄÄNNÖSTEN SOVELTAMISPIIRI

TEL

Eläketapahtuma sattunut ennen 1.7.1975

	Täysi vähimmäiseläke		Osaeläke	
	syntynyt ennen	% palkasta	syntynyt ennen	% palkasta
31.12.76 asti	1.7.1922	25	1.7.1939	21
1.1.77 alkaen	1.7.1924	27	1.7.1939	21
1.1.79 alkaen	1.7.1925	28		
1.1.82 alkaen	1.7.1926	29		

Eläketapahtuma sattunut 1.7.1975 tai sen jälkeen

	Täysi vähimmäiseläke		Osaeläke	
	syntynyt ennen	% palkasta	syntynyt ennen	% täydestä eläkkeestä
31.12.76 asti	1.7.1919	33	1.1.1927	52-66
1.1.77 alkaen	1.11.1920	35	1.1.1927	52-66
1.1.79 alkaen	1.7.1921	36		
1.1.82 alkaen	1.3.1922	37		

31.8.1976

2

LEL

Eläketapahtuma sattunut ennen 1.7.1975

	Täysi vähimmäiseläke		Osaeläke	
	syntynyt ennen	korotuskerroin	syntynyt ennen	% palkasta
31.12.76 asti	1.7.1922	$\frac{25 \times 12}{k}$	1.7.1939	21
1.1.77 alkaen	1.7.1924	$\frac{27 \times 12}{k}$	1.7.1939	21
1.1.79 alkaen	1.7.1925	$\frac{28 \times 12}{k}$		
1.1.82 alkaen	1.7.1926	$\frac{29 \times 12}{k}$		

Eläketapahtuma sattunut 1.7.1975 tai sen jälkeen

	Täysi vähimmäiseläke		Osaeläke	
	syntynyt ennen	korotuskerroin	syntynyt ennen	% täydestä eläkkeestä
31.12.76 asti	1.7.1919	264/k	1.1.1927	52-66
1.1.77 alkaen	1.11.1920	280/k	1.1.1927	52-66
1.1.79 alkaen	1.7.1921	288/k		
1.1.82 alkaen	1.3.1922	296/k		

k = aikaväli 1.7.1962 - sen kuukauden loppu, jona työntekijä täyttää 65 vuotta, kuukausina

LEL 5 §:n 1 momentissa mainitut luvut 264, 280, 288 ja 296 johtuvat LEL-eläkkeen laskentatekniikasta. Vastaavuus TEL 5 a §:n prosenttilukuihin on seuraava:

$$\frac{264}{800} = 33 \% ; \frac{280}{800} = 35 \% ; \frac{288}{800} = 36 \% ; \frac{296}{800} = 37 \%$$

31.8.1976

3

MYEL ja YEL

Eläketapahtuma sattunut ennen 1.7.1975

	Täysi vähimmäiseläke		Osaeläke	
	syntynyt ennen	% palkasta	syntynyt ennen	% palkasta
31.12.76 asti ^{x)}	1.1.1930	25	1.1.1947	21
1.1.77 alkaen ^{x)}	1.1.1932	27	1.1.1947	21
1.1.79 alkaen ^{x)}	1.1.1933	28		
1.1.82 alkaen	1.1.1934	29		

Eläketapahtuma sattunut 1.7.1975 tai sen jälkeen

	Täysi vähimmäiseläke		Osaeläke	
	syntynyt ennen	% palkasta	syntynyt ennen	% täyd.eläkkeestä
31.12.76 asti	1.1.1927	33	1.1.1935	52-66
1.1.77 alkaen	1.5.1928	35	1.1.1935	52-66
1.1.79 alkaen	1.1.1929	36		
1.1.82 alkaen	1.9.1929	37		

YEL:n mukainen vähimmäismäärä määräytyy yllä esitetyn mukaisesti työtulosta 20 000 markan (ind. 197) rajaan asti.

x) Jos kuitenkin YEL-työtulo on yli 20 000 markkaa (ind. 197), on eläke laskettava ennen 1.1.1934 syntyneelle yrittäjälle myös YEL 19 §:n mukaan.